

O‘ZBEKISTONDA TA’LIM TENDENSIYALARI VA ZAMONAVIY INTEGRATSIYA UYG‘UNLIGI

O‘rozboyeva Shahnoza Botir qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti “Pedagogika nazariyasi va tarixi” yo‘nalishi 1-kurs magistranti
e-mail: shahnoza.razbayeva2003@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda oliy o‘quv yurtlari o‘quv jarayonini tashkillashtirishda ilmiy va innovatsion ta’lim texnologiyalaridan hamda ularning uzviyligidan foydalanish orqali ta’lim sifatini oshirishga bag‘ishlangan. Ishda bugungi globallashtirish jarayonida mamlakatimiz oliy ta’lim dargohlarida innovatsion ta’lim texnologiyalarining ilmiy va o‘quv jarayoniga bog‘liq holda tashkillashtirishning nazariy-uslubiy asoslari hamda oliy ta’lim sifatini oshirish bo‘yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar. Ta’lim islohotlari. Oliy ta’lim. Raqamli texnologiyalar. Uzluksiz ta’lim. Innovatsiyalar. Integratsiya. Davlat-xususiy sheriklik. 12 yillik ta’lim. Smart-ta’lim. Jahon standartlari.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda ta’lim tizimi jamiyat rivojining asosiy omili sifatida alohida o‘rin tutadi. O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar ta’limning barcha bosqichlarini zamonaviy talablarga moslashtirishga qaratilgan bo‘lib, bu jarayon “O‘zbekiston-2030” strategiyasi va oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi asosida olib borilmoqda. Ushbu hujjatlar oliy ta’lim qamrovini kengaytirish, raqamli platformalarni joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga jalb qilish va innovatsion tuzilmalarni shakllantirish kabi vazifalarni belgilab, ta’limning sifati va samaradorligini oshirishga yo‘naltirilgan.

Ta’lim tendensiyalari jahon iqtisodiyoti raqamlashtirilishi va texnologik o‘zgarishlarga mos ravishda shakllanmoqda, O‘zbekistonda esa bu tendensiyalar milliy ehtiyojlar bilan uyg‘unlashtirilgan holda amaliyotga tatbiq etilmoqda. Masalan, oliy ta’lim muassasalari soni 2,5 barobarga ortgan bo‘lib, maktab bitiruvchilarining oliy ta’limga qamrovi 2016 yildagi 9 foizdan 2025 yilga kelib sezilarli darajada oshgan. Zamonaviy integratsiya uyg‘unligi ta’limning uzluksizligi, dual ta’lim va masofaviy o‘quv shakllarini qayta tiklash orqali ta’minlanmoqda, bu esa yosh avlodni global mehnat bozoriga tayyorlashga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo‘yicha davlat boshqaruv tizimini takomillashtirish to‘g‘risida” gi farmonida: “mamlakatni innovatsion rivojlantirishning uzoq muddatli senariylari asosida ustivor soha va tarmoqlarni ilm-fan yutuqlari va innovatsiyalar asosida rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqarish; hududlarning intellektual va texnologik salohiyatini oshirish, ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirishning zamonaviy infratuzilmasini shakllantirish; ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimini muvofiqlashtirish; yoshlarni ilmiy va innovatsion faoliyatga jalb etishning samarali mexanizmlarini joriy qilish va ular tashabbuslarini har tomonlama qo‘llab quvvatlash; ilm-fan va innovatsiyalar sohasida xalqaro aloqalarni kengaytirish va mustahkamlash, innovatsiyalar va texnologiyalar transferi bo‘yicha choratadbirlarni amalga oshirish”dan iborat muhim vazifalar belgilandi

O‘zbekistonda ta’lim tendensiyalari asosan raqamli texnologiyalar va smart-ta’lim tizimlarini joriy etishga asoslangan bo‘lib, bu jarayon 2030 yilgacha oliy ta’lim qamrovini 50 foizga yetkazishni ko‘zlaydi. Davlat-xususiy sheriklik asosida nodavlat oliy ta’lim muassasalari faoliyati yo‘lga qo‘yilgan, sirtqi va kechki ta’lim shakllari tiklangan, qabul kvotalari oshirilgan. Raqamli platformalar va innovatsion pedagogik yechimlar joriy etilishi ta’lim jarayonini samarali qilmoqda, masalan, Yevropa va Rossiya tajribasi asosida internet tarmoqlarida hamkorlikdagi ta’lim standartlari shakllantirmoqda.

Zamonaviy integratsiya uyg'unligi ta'limning milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligida namoyon bo'lib, uzluksiz ta'lim tizimi barcha bosqichlarda izchillikni ta'minlaydi. 12 yillik ta'lim tizimiga o'tish, maktabgacha ta'limni rivojlantirish va tarbiyachilar malakasini oshirish kabi qadamlar yoshlarni kasbiy rivojlanishga tayyorlamoqda. Integratsiyalash o'quv predmetlarining asosiy tushunchalarini umumlashtirib, ilmiy tadqiqotlar natijalarini tijoratlashtirish va xalqaro e'tirofga erishishga yordam bermoqda. Jahon tajribasini o'rgangan holda amaliyotga tatbiq etilayotgan dual ta'lim va oilada ta'lim olish shakllari ta'limning demokratik va insonparvar xususiyatlarini kuchaytirmoqda.

Ta'lim islohotlari iqtisodiy taraqqiyot bilan bog'liq bo'lib, innovatsiya, ilm-fan va texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish orqali yoshlarni zamonaviy ko'nikmalarga ega qilmoqda. Hududlarda oliy ta'lim muassasalarini tashkil etish va sog'lom raqobat muhitini yaratish qamrov darajasini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu tendensiyalar O'zbekistonni global ta'lim maydonida raqobatbardosh qilishga qaratilgan.

XULOSA

O'zbekistonda ta'lim tendensiyalari va zamonaviy integratsiya uyg'unligi mamlakat rivojining asosiy poydevori sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Islohotlar ta'lim sifati va qamrovini sezilarli darajada oshirib, yosh avlodni global mehnat bozoriga tayyorlamoqda. Kengaytirilga

xulosa

O'zbekistonda ta'lim sohasidagi zamonaviy tendensiyalar va integratsiya uyg'unligi "Yangi O'zbekiston"ning kelajakdagi muvaffaqiyatlarini belgilovchi strategik yo'nalishdir. So'nggi yillarda amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar oliy ta'lim muassasalari sonini 2,5 barobarga oshirish, qabul kvotalarini kengaytirish va raqamli platformalarni joriy etish orqali ta'lim qamrovini 50 foizga yetkazishni ko'zlagan bo'lib, bu jarayon maktab bitiruvchilarining oliy ta'limga kirish imkoniyatlarini sezilarli darajada yaxshilagan. Zamonaviy integratsiya milliy qadriyatlar bilan jahon standartlarini uyg'unlashtirishga asoslangan holda uzluksiz ta'lim tizimini shakllantirib, 12 yillik ta'lim, dual ta'lim va masofaviy o'quv shakllarini qayta tiklash orqali yoshlarni innovatsion ko'nikmalarga ega qilmoqda.

Ta'limning raqamlashtirilishi va smart-texnologiyalarni joriy etishi nafaqat o'quv jarayonini samarali qilmoqda, balki hududlarda oliy ta'lim muassasalarini tashkil etish, davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish va ilmiy tadqiqotlarni tijoratlashtirish orqali iqtisodiy o'sishga zamin yaratmoqda. Bu tendensiyalar O'zbekistonni global ta'lim maydonida raqobatbardosh qilish bilan birga, yosh avlodning kasbiy rivojlanishini ta'minlab, jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda. Xalqaro tajriba asosida shakllantirilayotgan pedagogik yondashuvlar ta'limning demokratik va insonparvar xususiyatlarini mustahkamlagan holda, kelajak avlodni zamonaviy iqtisodiyot talablariga javob beradigan mutaxassislar sifatida tarbiyalamoqda.

Ushbu islohotlarning natijasi sifatida ta'lim tizimi nafaqat milliy ehtiyojlarni qondirish, balki xalqaro e'tirofga erishish yo'lida muhim qadamlar qo'ymoqda. "O'zbekiston-2030" strategiyasi doirasida davom etayotgan ishlar ta'limning barcha bosqichlarida sifat va samaradorlikni oshirib, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga mustahkam zamin yaratmoqda. Natijada, ta'lim sohasidagi yangi Uyg'onish davri O'zbekistonni ilm-fan va innovatsiyalar markaziga aylantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Yangi O'zbekiston: Yangicha ta'lim tizimi va yangicha yondashuvlar (2025).
2. "O'ZBEKISTON - 2030" STRATEGIYASI (n.d.).
3. Oliy ta'lim islohotlari: muammolar, o'zgarish va yutuqlar (2024).

4. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi rivojlantirishning konseptual asoslari (2025).
5. Ta'lim tizimi islohotlari O'zbekistonda yangi Uyg'onish davri poydevorini yaratadi (2025).
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH. Mirziyoyev. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. "Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida".// Toshkent shahri, 2021-yil 1-aprel.
7. M.Xodjiyev. Fidoiy va vatanparvar yoshlarni tarbiyalash, uchinchi renessans poydevorining tamal toshi.// "Xalq so'zi" gazetasi. Toshkent. -b. 4.
8. R.I.Xalmurodov. Kasbga yo'naltirilgan ta'lim haqida.// Ta'limda innovatsiyalar: strategiya, nazariya va amaliyot. Xalqaro ilmiy maqolalar to'plami. 1-qism. – Samarqand: SamDU, 2018. - b. 3-5.
9. E.A. Ruziyev, J.E. Ruziyev. Amaliy-labaratoriya ta'limida innovatsion jarayonlar.// Ta'limda innavatsiyalar: strategiya, nazariya va amaliyot. Xalqaro ilmiy maqalolar to'plami. 1-qism. – Samarqand: SamDU, 2018. -b. 181-184.
10. M.I. Mamadiyeva, E.A. Ruziyev, M.A.Mamirzayev. Analitik kimyoni o'qitishda mustaqil ta'limni tashkil etish.// "Ozbekistonning iqtisodiy rivojlanishida kimyoning o'rni" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari, III qism. – SamDU. 2018. – 124 bet. T